

Издава суботом
АДМИНИСТРАЦИЈА ЛИСТА
НАЛАЗИ СЕ
У ШТАМПАРИЈИ „ВОД“
ЦЕТИЊЕ

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

УРЕЂУЈЕ ОДБОР
РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ
ТЕЛЕФОН УРЕДИШТВА
БРОЈ 64
ПОЈЕДИНИ БРОЈ ЛН. 1—

ЛИСТ ЗА НАЦИОНАЛНУ ПОЛИТИКУ, КЊИЖЕВНОСТ И ПРИВРЕДУ

Велики народни збор на Цетињу

Јуче 9 о. м. одржан је пред латом цетињске општине велики народни збор, да нађе пута и начина, како да се стане на пут крвавом терору наших домаћих комуниста и њихових заповједника, — бјелосјетских пустолова.

Збор је отворио претседник општине цетињске г. војвода Иво Радоњић.

Затим је дао ријеч изасланику пуковника Баја Станишића, који се већ бори против комуниста, маринском капетану г. Јакову Јововићу, који је на драстичан начин изложио сва неједна наших комуниста. Описао нам је појединости и открио већ са мора крви и суза које пролијевају нашем намућеном народу пропасти наших синови комунисти, по налогу својих вођа Јевреја и осталог олоша.

Иза њега говорио је г. д-р Новак Радовић, професор који је између осталог рекао:

„Наш бесмртни Његош рекао је: „Не бојим се никаквог врага, па да га је ка на гори листа, но се бојим од зла домаћег...“

Браћо и сестре!

Вартоломеевска ноћ, када је вјерски фанатизам у Француској покљао 20.000 Француза, трајала је само 12 сати, међутим 13-јулска ноћ још и данас код нас траје послије 10 мјесеци, и ко зна колико би трајала и шта би нам све донијела, ако се не тргнемо и сви сложено не порадимо, да нам једном сване дан, да ублажимо бол и да станемо на пут проливања народне крви.

Не зна се шта је трагичније у тој ноћи: наше жртве или виновници њихови. Жртве су и старо и младо, и мушко и женско, и недужни италијански војници и официри. Егзекуцију њихову не познаје савремени свет. А виновници ко су? То су затрована са стране наша дјеца, отрована крв наше племените крви.

Не зна се тој појави животињски атаклизам код човјека или је еквивалент затривање душе и срца, изгледа и једно и друго, али прије овог другог.

У том тровању душе наше омладине очигује се сигурно ненадorni рад наших политичких отаца, који су се за 20 година смјењивали на управу земље, не по избору најбољих, него по политичкој корупцији и рачуници. Али ни то не измињава најмодерније злочинце, јер су народ довели до внице пропасти, а од државне администрације направили дунглу. Зато им данас поручујем са овог збора, доста је

и дођите покајани својим кућама. Ви сте наша залутала дјеца, ви сте крв наше крви и ми ћемо вам опростити, јер смо иначе и са вама сироти и инокосни. Не хтједнете ли нас послушати, нека вам буде одмазда по заслуги још сутра“.

Трећи говорник био је г. Душан Влаховић, бивши подбан Зетске бановине, који нам је између осталог открио многе тајне канале и трикове које комунисти употребљавају против честитих грађана овде на Цетињу.

Позвао је збор да се смјеста прихвати оружје и ослободи нападнати народ од комунистичке напасти. Рекао је, између осталог да је дошао час у коме не може и не смије нико да остане миран посматрач данашњег народног пропаданја, јер да ће се и такав сматрати као народни изрод. „Одје међу нама има много број комунистичких симпатизера“, рекао је г. Влаховић. „Али неки мисли да ће и даље моћи роварити на штету народа, карцељине, ми ћемо ми то вадити, а осталога нећемо ми доволство ускратити.“

Не води се данас политика, глас политичара престаје. Официри имају ријеч. Хоћемо да створимо мир и ред и да будемо лојални према окупатору. Крај рата не зависи ниуколико од наших снага, — завршио је г. Влаховић.

Затим је говорио г. Радојица Рончић, коњички капетан. Он нам је изнио страшно и несношљиво стање које су комунисти припремили нашем народу у околини Никшића и у Херцеговини.

Послије исцрпних говора збор је примио једногласно резолуцију коју је прочитао подбан г. Влаховић. Резолуција гласи:

1) Збор се гнуша свих злочина почињених од стране комунистичких банди.

2) Збор позива све заведене наше синове да се врате својим кућама, и неће одговарати ни за шта друго уколико их народ не тужи и уколико не буду окривили своје руке братском крвљу или крвљу италијанских војника.

3) Они који се овом позиву не буду одавали биће прогњени оружаном руком.

4) Позивају се сви прави патриоти да одмах од сада ступају у редове оружаних снага противу комунистичког терора.

ТРЕЋА ПОРУКА

Код многих народа, без обзира на степен њихове просвећености, постоји вјеровање да је број 13 баксузан то јест да доноси несрећу. У француској, на примјер, неби се никако дозволило да за једном трезом, на ручак или на вечеру, сједи 13 особа. Бивало је случајева да неко позове 12 званица па да се, из ненада, појави неки рођак или пријатељ који се је морао на ручак задржати и онда се је тражила и четрнајеста да неби за столом сјело 13 особа. Од куд и зашто постоји ово вјеровање, које од давних времена прелази с колена на кољено мене није познато. Није ми познато ни то да ли број 13 доноси несрећу. Али ми је познато, као год и вама да је 13 јула 1941 године био најнесрећнији дан у историји Црне Горе. Јер је он дано тога дана одједном несрећна пушка црногорска и проузвуквала ово велико зло. Од тог дана сви преживјели смо међутим, да није одјекнуло несрећна пушка црногорска — благодарећи искреног љубави италијанског Краља и краљеве и господара и пријатељског наклоности великог италијанског народа и његових комесара, црногорски народ није ништа друго него преживио и могао је да се врати у своје куће.

И од тога злосрећног дана, ви Црногорци, који узесте добровољно или на силу пушку у руке да убијате Италијане и своју браћу Црногорце — налазите се под командом биоградског Јеврејина Моша Пијаде и његових комесара, црногорских изрода, већином пропалих студената и гимназиста, међу којима има и Ломброзових типова то јест рођених зликоваца. О колики морални пад и колика грдна срамота, не само за вас, него за сву Црну Гору! Осим тога налазећи се непрестано под терором комесара ви сте живјели као мишчеви у тикви те до вас нијесу могли стизати никаква истинита обавијештења. Тек ту скоро од како је почео излазити Глас Црногорца, који се је, на жалост касно појавио, али опет боље и негда него нијад, ви сте почели добивати истините извјештаје о догађајима у земљи и ван ње, а све оно што су вам причали Моша Пијаде и господари комесари биле су само обичне лажи и ништа друго.

Они су вам, на примјер причали да су Руси потукли њемачке армије и стигли на Дунав, да су Италијани и Њемци потучени у Африци, да су силе Осовине пред коначну пропаст услед тога што је, тобош, избила комунистичка револуција у Њемачкој и Италији и т. д. и т. д. А међутим, не само да Руси нијесу потукли њемачке војничке силе него их они нијесу ни начили, док у Африци, на против Италијани и Њемци потукли су Енглезе и проћерали их неколико стотина километара пут Египта. Што се пак тиче Јапанаца они су, за неколико дана, заузели Сингапур, најјачу тврђаву на свијету, и тим заузешем отворили капију за пут који води у Индију, највећу и најбогатију енглеску колонију, а осим тога они освајају и друге енглеске посједбе на Далеком Истоку. Из свега овога произилази дакле да се силе Осовине данас налазе у много бољем и чвршћем положају него што су се игда раније од почетка рата налазиле. А она измишљена комунистичка револуција није ништа друго него плод лажне маште Моша Пијаде и другова пошто о њој наравно нико и не помишља из простог разлога што народи који рат добивају не дижу револуције, него је дижу они народи који рат губе.

Како је пак стање у вашој несрећној земљи, њега ја мним, и сами видите! Ви видите да Црна Гора вашом кривцом, гори постепено у пламену. И да неби сва изгорела ја вам шаљем поруку, вама црногорским сељацима, вама који нигда нијесте били комунисти, вама који сте обманути, који сте на подли начин, преварени или насилно у шуми одведени, да се освјестите и одвојите се од оних који вас на зло наведоше. Ви то можете урадити пошто сте у велици на пад је тако развите, црногорски крсташ баријак и хитајте да се придружите црногорским патриотима који су ступили под крсташ баријак да спасавају земљу од пропасти.

Ако поступите према овој поруци ви ћете спасти своје животе, своје породице и своје имане. Останете ли пак и даље у друштво са дружским разбојницима коначно ћете пропасти и ви и ваше породице и ваше имане па сад радите како год хоћете.

Др. И. Јовановић

Потребујемо 6 ручних словослагача, само првокласне радне снаге. Јавити се одмах нашем уредништву.

ОБСЕРВАЦИЈЕ

Ових посљедњих дана црногорска јавност много се интересује за развој унутрашње ситуације и уопште прилика у земљи. Логично је и радује ме што најзад могу да констатујем да се Црногорци интересују за своју судбину. Такав утисак нијесам могао имати раније. Прозлазећи цетињским улицама, често сам имао прилике да видим ту и тамо групе људи, који су међусобно шапљутали, као да се у истини договарају како ће и када поћи у потјеру за бескулничима што су много породица у црно завели, и до срамног нивоа сразали. Али ти људи нијесу о томе водили рачуна... Они су препредали разне лажне вјести које би посљедњи глупак преко ваздуха доносио, или старе лажне и политичке забавнице. У тим догађајима нагледало ми је, да су ти људи назвали неко нарочито душевно задовољство.

Вјеште је текло даље... и доносило са собом неумољиво грмљавину тонова и грозне посљедице општег разора, — доносило је вајаје праведника и крик напуштене дјеце, патње старца, који — спутани од насталих околности — нијесу могли ни знали куда да затраже утјехе и склоништа. Дивали су к небу своје мутне и разочаране погледе, у нади да им бар неће пружити милости. Али, небо је високо и прима душе тек онда када су грехови довољно испаштани.

И тако су пролазили дани, седмице и мјесеци, а да се по цетињским улицама није нашао нико да своје пријатеље запита: Куда нас све ово води?

Цетиње је било увијек средиште сваке црногорске дјелатности, срж и симбол најбољих црногорских традиција, али овај пут је изгубило своје првенство. Из далеких опустјелих долина и згаришта, поред шума зрелих валова чување вјеште Сете, подигоше се к небу гласови препорука и спасавања. Чисти гласови, из неочекиваних груди, који траже само једно: Спас свога народа! И од камене до камен: развијају се земљом да прене из летаричног сна овај осакућени народ, не би ли најзад увидио да је црвена авет из дана у дан све више сиса, гута и уништава. Тај тајанствени шепат допр је чак и до Цетиња, али још се није дотакао срца ове успаване средине. Још по ћошковицама хрпе бесполесних људи упорно шапљу, кројећи неку баснословну будућност овоме измарираном народу, — који само ради и мира тражи, да у њему нађе себе, своју изгубљену националну свијест, своју снагу, и истакнути значај присног горшатаког поноса, по којему су га сви народи познавали, дивили му се и поштовали га.

Кад мир и ред буду повраћени, тек онда господ са ћошкова нека сједну за својим столом и на бази својих заслуга нека изразе своје тежње и траже своје право.

Али, ако се сви ми окренемо мало иза својих леђа, како ћемо учити да су аспирације већ биле прилике чак и реалној форми. Свакако су неоспорно постојале. Али, ако их је група плаћених елемената уништила, ради својих спекулативних циљева, — господ са ћошкова, својом инстинктом интелигенције, морали су да то пријече, јер су они, као експоненти свога народа, морали имати интелигентне способности да виде куда сво то води, нарочито у ратно доба, кад је у питању велики сукоб разних интереса, а којима Црна Гора игра незнатну, у којима никаку улогу.

Ако није било довољна паметна ријеч, онда се мора приступити дјелу без оклијевања, без утакана, без комедија, кад је у питању будућност и опстанак свога народа.

Клиш се избија клином. Тако су Црногорци поступали у својој историји. Главни фактори у томе су челична воља и неограничена љубав, под улогом, ако год појединачна већ постоје, ујеђене да је одметничка работа срам-

Збор активних и резервних официра на Цетињу

Јуче у један сат по подне у великој судској сали у Вадном дому, одржао је збор активних и резервних официра. Збор је био одлично посјећен. Поред бившег бана, дивизијског генерала Г. Блажа Ђукановића, на збору су запалили и многи наши виши официри, као г.г.: пуковник Пајевић и прослављени јунак мајор Кековић. Збор је отворио Ђенерал Г. Ђукановић, и у једном повећем говору изнио циљ састанка, наглашавајући потресно а у једном моменту и у јешају несрећу нашег народа, која га је постигла од извјешних њених синова. Пита се дали се такво зло може више сносити, може ли се мирне душе гледати трагедија нашег народа. Закључио да би то био злочин, ако позива све од реда присутне, да о томе добро промисле.

За овим Г. Ђенерал наводи један драматичан разговор који је прије неки дан водио са г. Гувернером Црне Горе. Г. Гувернер му је рекао: Ја имам наређење да ликвидирам комунистички покрет у Црној Гори.

Али од добијеног наређења да извршена ова времена да се нешто учини за овај нападени народ, рекао је Г. Ђукановић.

Зато сам Вас и звао. Ја од вас друго ништа и не тражим до то, да се посавјетујемо како да се народ сачува.

У једном моменту је сам Г. Гувернер рекао, наставља Г. Ђукановићем. Г. Гувернеру дали пристајете да се ти наши заведени синови позову још један пут на предају.

Примаа, одговорио је Г. Гувернер. — А, дајете ли ми ријеч да ћете све оне који буду криви за не хтејну се предати, даги народ да им он даде.

Примаа и то, одговорио је Г. Гувернер. У једном другом моменту, који је трајао скоро један сат, Г. Ђукановић се осврнуо на ради државне општине, који владају над којим какав да је био врло лојално, и да су нас наша небања у шуми за ваада обуркала пред самјетом, кад су једном таквом окупатору изненада и мучки заболити коју у леђа, што никада није било у традицији нашег јуначког народа.

Пошто су сви једногласно одобрили схватања и ријечи Г. Ђенерала, то је Г. Ђенерал представио присутнима изасланика пуковника господина Станишића, капетана Јовановића, који је у једном темпераментном говору изнио пред присутнима одлуку пуковника Станишића г.г. официрима са Цетиња, затим историчар боре успјехе, зверства почињена са стране бандита, као и документовано њеровање, да ће комунистички покрет, ако буде прихватио и вођен са стране Катунске нахије, онако како га је прихватио и води Г. Станишић, бити врло брзо ликвидираи, и са малу потреса за селане и село. На крају пуковник Г. Благоја Лајковић, рекао је да официри у потпуности прихватају став Г. Ђенерала и моле га да се они прими за команданта — приими се, ако је то општа жеља изговорено је Г. Ђенерал.

Главна команда над Катунском нахијом повјерена је од свих присутних бригадиру Г. Крсту Поповићу.

на, шетина, антисоцијална и антицрногорска, и до крајности недржава и лудачка, Шугаве ове морају се истријебити. Већ нам долази глас са Зете, коме се придружују и села и вароши, јер је већ до ноката догорело. Чак и досаднишњи одметници, који су силом одведени, — да би уједно избјегли крвавој одмади црвених поглавника и судија, — сада се враћају својом националном тору и ступају у редове националиста да се боре против досадних својих крвавих другова.

То је неоспорна лозинка данашњице. То је програм дана.

ПОСЉЕДЊЕ ВИЈЕСТИ

Са равних бојишта

Главни Фиреров Стан јавља:

На источном фронту је одбијено више непријатељских напада. Ваздухопловство Рајха је помогло нападачке операције њемачких трупа, изајачујући смртне ударе непријатељским положајима и концентрацијама трупа. Финске ваздухопловне снаге, састављене од формација борбених авиона и ловца, распршиле су на карелијском фронту непријатељске колоне и положаје.

У Сјеверној Африци су њемачке трупе извршиле извиднички продор. Авиони оборишваачки и лаке формације њемачких борбених авиона су напали у источној Киренаји логоре, концентрације моторних возила и непријатељске депозите горива. Током напада извршених на ваздушне базе и на железничке објекте у Сјеверном Египту оштећена је такође бачених бомбама велика теретна лађа источно од Марса Матруха. На Мали су њемачки борбени авиони задали пуно повода бомбама највећег калибра тврђама и мјесту пристајања уз обалу у луци Ла Валета. Тешко су оштећене дијелу непријатељске подморнице.

Одбијени Деголистички одреди у Либији

Прошних дана је било јављено о акцијама неких непријатељских елемената на југу Либије. Ради се о деголистичким одредима, који су стигли из Триполија да би развалили разарачку акцију. Мислило се да одлучна интервенција наших трупа, направљена је одмах крај непријатељских активности. Зарабљено неослободљивих ландраних средстава, зајемљено неколико заробљеника.

Један аустралски министар је изјавио да су авиони из Аустралије потребна сва помоћ која јој може бити упућена. Нови аларми крик Аустралије показује да би све било изабављено у великој немачкој и британској колони, која је била на вријеме.

Немачки фронт на источном фронту

Сазнаје се са мјеродавне стране да су совјетске снаге 5 марта претрпјеле нарочито тешке губитке. На разним секторима источног фронта убијено је 5407 лица, док их је 900 заробљено. Њемачке трупе су током посљедњих 48 сати сломили нарочито жестоке нападе изведене на сектору сјеверисточно од Ђазме. Локални продори су сјембта били одбијени. Током борби које су се водиле посљедња два дана остало је на бојишту сектора једног армијског корпуса огромни број погинулих, као и 30 борићих кола.

У побједоносним борбама на Криму претрпјено је непријатељ врло тешке губитке. Од 27 фебруара до 4 марта ухваћено је 2000 заробљеника. Њемачко ваздухопловство било је током посљедња 24 сата активно нарочито на сјеверном сектору, гдје је извршило успјешне нападе на утврђене положаје, концентрације трупа, колоне у маршу, разоривши 5 батерија и двије цијеле колоне моторних кола. Са мјеродавне стране се сазнаје да су њемачки ловци и противваздухопловна артиљерија за годину дана, од 1 марта 1941 до 28 фебруара 1942 године оборила над британским острвом и над територијама који су под окупацијом Рајха, у свему 1217 јединица авиона.

Њемачка Званична Агенција јавља да су њемачке трупе извршиле у Доњемском базену један против-напад. Двије совјетске дивизије и једна оклопена бригада натјеране су у бјегство. Ухваћено је 571 заробљеника и изабројено 600 мртвих.

У вези са вишећу о томе да је Врховна команда Холандске Индије затражила од јпанских команде да обуставе непријатељства на цијеломе

фронту Холандске Источне Индије сазнаје се да је једин холандски официр са традиционалном бијелом заставом дошао у јпански Главни стан, претлажући захтјев примирја. Још није познат садржај јпанског одговора.

Јпански успјес

Главни стан Јпанских империјалних наоружаних снага јавља да су јпански авиони 27 фебруара напали у водама око острва Ђаи један непријатељски брод-носач авиона, те да су га запалили. Разорено је том приликом преко 30 апарата, који су се налазили на дотичном броду, као и два хидроплана. Послје напада брод се нагнуо на једну страну, те се држи да је он потонуо. Био је средње тонаже, сличан ону носачу авиона који је Био 21 фебруара нападнут у ширини Нове Гвинеје и за који је, како је већ јављено, на основу учињених фотографских снимка утврђено да је потопљен. Осим тога је Главни стан јпанских империјалних наоружаних снага саопштио да су јединице јпанских морнарице између 28 фебруара и 1 марта потопиле на филипинским водама 8 непријатељских трговачких транспората. Осим тога је потопљен један патролни брод и двије друге јединице од 2000 и од 800 тона.

Потопљени цистерна-бродови

Посљедњи успјех њемачких подморница у американим водама подигао је број потопљених бродова које су Англо-Америкинци изгубили од 1 јануара 1942 године на преко милион тона, чему се морају додати знатни губитци који су јпанске и италијанске снаге задале противнику током посљедњих два мјесеца. Нарочито је велик број бродова-цистерна за петроле, који представљају скоро половину од 98 до сада током посљедњих мјесеци потопљених Енглеских и Сједињених Држава у ширинама американих обала.

У ствари је потопљено 46 бродова цистерна за петроле, са укупно 355.000 тона. Ова тонажа одговара 533.000 тона натовареног горива, т.ј. количина којом би се могло испунити 37.000 вагона-цистерна. Довољне су ове бројке па да се створи појам о огромном успјеху који су силе Осовине постигле током ових првих мјесеци на Атлантском Океану. Током посљедњих јпанских акција изгубио је непријатељ у Источној Азији такође огромни број бродова-цистерна за петроле. Од почетка рата до данас су њемачке поморске и ваздухопловне снаге укупно потопиле 2.540.000 непријатељских бродова-цистерна за петроле. Када се помисли на то да је Енглеска 30 јуна 1939 године имала флоту бродова-цистерна за петроле од 2.920.000 тона, види се да до сада потопљена тонажа одговара оној који је Велика Британија посједовала на почетку рата.

Судбина 64 енглеских бродова

Из једне вијести објављене 27 фебруара у Шонанској листи „Хочи“, број енглеских бродова, који су покушали да побјегну из луке Шонан-коуа, износио је 64. Тридесет осам од ових бродова било је потопљено, док је осталих 26 заробљено.

У вези са заробљаванем ових 26 бродова од стране Јапанаца, истине Агенција „Доње“ да су ти бродови превозили леику најистакнутијих градских породица.

Они су 16 фебруара отпловили из Шонанкоуа са других 38 јединица и са пратњом, који су сачињавала три контраторпијера. Приликом бомбардовања која је јпанско ваздухопловство развило посљедњих дана прије пада Шонанкоуа, било је, као што је већ горе речено, 38 јединица од ових 64 потопљено, док је 26 осталих било заробљено, те су данас, уз највеће чување становништва, доловиле на траг у луку.

Све посаде на Јави продале су се Јапанцима и обуставиле ратовање

Пошто су холандски и енглеске трупе што су браниле острво Јаву увидјеле да им је свака одбрана уалудна, затржиле су од јапанске команде безусловну примире и понудиле предају цијелокупног острва.

Сада јапанци имају на своје располагање најбоље острво Холандске Индије, које им осигураје снабдевање угљем, нафтом и другим важним сировинама што су од велике важности по ратну индустрију уопште.

За Енглеску и савезнике губитак острва Јава значи смањивање могућности снабдевања уопште, а нарочито флоте, која је из тих острва црпила потребно гориво.

Низу демократских пораза прилодајом и овога, очекујући последњи што Европи и свијету носи нове толико жељени и праведни поредак.

Бије Холандске владе у Аустралији

Британска Завичајна Агенција јавља да је у Аделаиду (Аустралија) стигло 15 чланова владе Холандске Индије, након што су авиомашином напустили Бандоверг.

Одјаци пада Рангона

Познате прамјене вјести о паду Рангона пада је четирицишка валута за долара 20%. Стамочинство настоји да се ослободи четирицишке валуте, да би купила јапанске нове ратнога зајма, или лажичку валуту.

Нови шеф цивилне администрације Губернества

Јучер је стигао на Цетиње нови шеф цивилне администрације Губернества господин Др Марио ди Стефано, који је већ данас примио потребна упутства са стране госп. Губернера Пирцио-Биролина и наступило дужност.

Новом функционеру „Глас Црногораца“ упућује свој толи поздрав.

То је још један јасан знак искрене намјере италијанске власти да поведе рачуна око организације цивилне администрације у земљи, која ће бити спроведена на најбржи начин у свим предјелима, варошима и селима, гдје се поврати ред и мир.

Пропањање Совјета у Турској

Овдје је направила велики утицај човјечина да је турска полиција извршила претечаћу у просторијама совјетске амбасде. Последња је такође извршила хапшење 250 особа, које припадају различитим народностима, а познате су као пријатељи Совјета. Очекује се какав ће став узети совјетска влада у вези са тим претечаћинама, које су врло бржично вршене током неколико сати.

— Наставак са 3-ће стране —

најжалоснију страну своје историје. И данас се свим силама настоји да се Црногорски народ једини примјерним братским осјећањима наших предака, ради среће будућег живота, и сваког оног, ко би стајао на путу јединења црногорског духа, ваљало би немилосрдно уклонити.

Вјерујем, кад би у Црној Гори настало пречишћавање, на ломачи би пошла маса шетњених књига, билтена, брошура и т. д. Црној Гори је данас потребно да се уклони све што је труло и нездраво, а имамо саведних људи око којих треба да се окупило, који треба да поведу народ културном стварању и раду и безпартиском животу. Доказ је, да без партиске љубави и слоге нема среће Црногорцима и Црној Гори. Зато, Црногорци сложитијебимо измјеша на све оно што би стојало на путу најбољег братског сложи и љубави, волимо друг друга, кумојма, Црногорца Црногораца а сви заједно милу нам Црну Гору.

П. М. Ђанина

НОВЕЛА

Љубав Видосаве Вуковић

Познавао сам је свега десетак дана, па ипак сам о њој могао написати један веома интересантан и потресан новинарски чланак, једну мало већу забавну и суштину новелу, или чак један роман. Од свега тога ја у своје вријеме нијесам урадио ништа, али сада, у доба доколинске, смислих о њој, репашам се и више за себе, пишем о њој ову новелу.

Звала се Видосава Вуковић и мотла је да има неких шеснајест година. Зависао сам је једног веома пријатног априлског дана 1940 год., у дворштуру цркве у Пријеору, село недалеко од Будве.

Гоњен новинарском разволанашћу, ја сам био дошао да пронађем и објавим гроб незаборавног професора, козера, и епиграмиста Филипа Ковачевића, за кога сам знао да је ту сачувао и да му на плочи и данас стоји у пркос запустелости и неверијени, онај класично-соркстичан бол у епиграму: „Љубеницао, николисиа, овде липсао“.

А напор за мене, доћи од овог села, и до његове цркве, није био никакав. Свега пола сата даљине одатле, на самоме Јазу, налазио сам се, са једним водом војника на стражи, и како у то вријеме и сама помисао на рат бјеше врло далеко, то ми резервисти, позвати на вјежбу, нијесмо ни раздили ништа, до лешчарили и јели. Имали смо, дакле доста времена, да стваром импресије и да јуримо за емоцијама.

И једнога од тих дана, када прољеће добија свој опјевани израз у колориту, који тек у приморју добија своју пуну боју нашао сам се, као што рекох са њом. Стајала је у близи неке свјеже хумке, и са очима, неке болесно упаливине сјете, миловаће, кохтичу. Онај од преласка цивилног одјела, њена тадашњава намјештен, по средци хумке.

Нека је запалао одмисао да гроб дошао до оградје и ту сјела, ја сам сећућим, не обраћајући пажњу, на њу. Којица кад песничкиког бора и у мислима о њему, жива се сјећао анегдота, везаних за име овог талентованог човјека и вољеног професора.

А кад сам требао поћи, — јер других интересантнијих није било у порти цркве у Пријеору, или их ја нијесам уочио, — погледам је опет нао на дјевојку, која је једнако сједила на оградји и оним истим, болесним, продорним погледом гледала, сада не већ хумку, но мене.

— Видиш, — говорио сам сај себи, — ти си ову сеоску лепотицу узаменио баш у тренутку, када јој је самоћа, била најпотребнија. Раговарала је са хумком, која, ко зна, како јој је била света, драга, можда једина радост живота. Боже мој, какав поетичан момент! Један фотографски апарат недостатје само, па да се овјеквечи тага дјевојке над гробом вољеног човјека, љепша и присијна но њеним романтичарским мајстора. Дали да јој речем, коју ријеч у знак изјављења.

Ријеших се да јој се приближим и онако издалека, јавих се овој чудној дјевојци. Примјетићу врло оштар отпоздрав. Овакав пријем не неизненади. Па што сам могао друго и очекивати. Пренуо сам дјевојку из тако топлих, слатких и вјеројатно свјехних санања, па још да ми захвали. Ипак не пођох ка њој, већ се упутим излазу и онако тек, запитах је за неки бољи пут ка Јазу.

Не проговарајући ни ријечи, показа ми пут са руком.

— О хвала, лијепа, — рекох, та ја сам овим путем и дошао. Мислио сам неки друг.

Слегнула је раменима. Гледали смо се за овим једно пар минута. Тек сад уочио у истину, необичну љепоту ове дјевојке, која, као и већина дјевојка из ових крајева, била је црномањаста пути, само за разлику од неких њих, ова била је веома добро и складно

равнијена и за оне прилике, и доста добро обучена.

Њене велике црне очи, покривене дугим ријетким трепавицама, велики маслини живи, веома бијели, који би-јажу, жив и веома пријатан контраст њеном оловном лицу, њена густа коса, врло мало његована, која јој као у снопу, покриваше њену малу и љупку главу, све то одаваше једну љепоту, пред којом се мора застати.

Продужио разговор. — Овде је код вас тако лијепо госпођице, да ми отуда са тих крајева, гледајући ову љепоту од природе не можемо да вјерујемо, да је то јавна, већ неки колорисан филм, рађен у рекламе сврхе.

Опет је слегнула раменима, само сад мало живахније, што ми даде да вјерујем, да дјевојка није баш тако неприступачна. Стога продужих. — И чудновато, — рекох, и поред свог овог богатства од природе ипак се код вас примјећује сиромаштво нарочито код говеди и стоке. Чељад су вам некако сувише коштувала, сувише закржљала, а стока тако јадна, тако липсала, да сам се више пута поплашио, да које од ње, ту предаћу, не падне и црпке.

— Незнам.

Значи нијесте одавале.

Мало се замислила, вјеројатно о томе, што да одговори, па онда живо река: Ја познајем цео овај крај.

Шапећи се рекох: Видите, и ја припадам овом вашем крају, па бих се кадио, да се наше очи нијесу никад видјеле.

Изгубили бисте.

Збоља. Онда ме молим вас посјетите. Биће и веома драго.

Дигла се и пошла излазу. Полаз сам њоме и ја. Најзад смо се дошли у лице пред изазаним вратима, да јој кажем, да сам, али она стисла и гласом не даде. Пропустих је да јој кажем, да ја моје изненађење од оне, коју сам, низ једну падину, изгубио.

Слушајући, рекох, — кад ми већ не рекосте, је смо сад двоје једна дјевојка, а ја сам, кад ћемо се опет видјети.

У тој р, сајучу одговор и истовремено дјевојка знаде у цијелом и исту једну, је изгубила.

Кренућу ја ка Јазу, и успут се смисах одговори ове дјевојке, и у том моменту, чинише ми се духовитим, zgodним. Као да је њој до нашег логора и до вјечито маурне молчади.

Силазећи тако путем, нашао сам на групу дјевојака која се враћала са Јоза, гдје је по мањим догорима, продавала млијеко, а нарочито грбалско вино звано „францувина“, вино веома опоро и безбојно, али које се ипак у недостатку бољег, немилите трошале. Једну од њих, коју понабоље познавах, запитах за дјевојку.

Настаде кикот. Дјевојке, чувши о коме је ријеч, све су се на глас смилале, збоља, натегнуто, кисјело, али су се смилале. — Па што то значи, — питао сам их.

То значи Г. поручнике, — рекао је мој војник Панта Дробнац, који се бјеше са дјевојкама упутио мајско у шетњу, — да је то нека јавна роба.

Сад је кикот био појачан, смјех је сад био природан, долазео је баш из срца.

Па ипак је она боља и љепша од свију вас, — рекох им и пођох. Самном се упути и Панта. Замолци Панту, да се распита о дјевојци. Ко је она, што је она — а тебе није то тешко. Повнајеш као што видиш цијело село.

Панта је обећао.

(Настаће се)

НАШИ ПОКОЈНИЦИ

Од хрватске комунистичке руке погинули су: Мило Јовић, каплар, из Вишеграда; Мајор Бошко П. Тодоровић, из Београда; Јован Мишевић, пјеш. поручник, среа Билеће; Неђељко Јокановић, професор теологије, Билеће;

Посланица Стаљина Са. Оу Пант

Јуче се завршила трећа годишњица избора Пана Пачелија. Стаљин није хтио пропустити прилику да изрази своје осјећаје сиковелг поштовања према највишем хришћанском пастиру. Оно што стоји написано у Стаљиновој посланици Врховном Свештенику није још објелодањено у штампи. Али, познавајући дубоку пољобност овог крмалског човјека, може се то лако догађати. У свјетлом стилу, између умилевања и покајања, потјетно је сигурно на то да се Совјетски Савез заједно са осталим гласницима људског братства, бори за триумф Хришћанства над атеистичким или пољатеистичким варварством Осовине.

Али ми немамо повјерена у нашу интуицију; ми увијек настојимо да се дочепамо сигурних извора објашњења. Умијемо такође и ми да пекамо у добро обавијештеним круговима. Стога смо у стану да нашим читаоцима понудимо баш оно што је била језгра Стаљинове посланице. Он је упутио молбу да се именује за викара Бјерске Пропаганде за цијелу територију Совјетског Савеза, азнајући да је Црква увијек врло опрезна и смотрена при постављању, истакнувши своје сопствене заслуге на том пољу. Рекао је отприлике овако: „Који је од Ваших Апостола, Светих Отаца, Мученика, Бјеросповједника и Мисионара послао толику душу у рај, колико сам их ја послао?“

Одјак калифорнијски бомбардовања

Јапанско бомбардовање на подморници обала Калифорније изазвало је у Сјединој Америци пемистичког расположење. Пред немогућношћу потискивања ових гласова приступиле су сјединоамериканске поморске власти хапшењу разних цивилних и војних елемената. Сјединоамериканске власти су оправдале ову мјеру дословно следећим ријечима: „Одлучили смо се да направимо крај лакомицилним конверзацијама о поморским питањима“.

КРАТКЕ ВЈЕСТИ

ИЗ ИНОСТРАНСТВА

— Лисабон: Плембистичким гласањем изабран је поново генерал Кармона за државног потгавара.

— Оса: Адмиралско Оклеу је потопорешки брод „Таурус“ од 4677 тона, који је пловио у агагеској служби, а који је сам сарађио у 1935 година.

— Један чланок британске завичајне агенције јавља о новој промјени у савезној казацији. Осни тога кохукине јавља о промјенама такође и на пољу припадности појединих држава.

— Битка за уништење кинеских комунистичких трупа у провинцији Шанга завршена је. Операције које су отпочете у први дана фебруара завршене су са следећим резултатима: непријатељ је оставио на терену 2559 мртвих, и 2811 заробљених. Пљачка: 5 артиљеријских оруђа, преко 30.000 пешадијских аутоматских пушака, преко 50.000 бомби. Остаток је непријатељ оставио у јапанским рукама много другог материјала.

— Једна јапанска поморска ескадрила, која оперише у Индијском Оклеу и јужно од острва Јаве потопила је последње врло кратке борбе један британски контракорњолер у моруу јужно од острва. Последње је уништио водака, такође јав врло кратке борбе, потопила једну авијацију, — рекао је Нелсон објавио се нарочито радничкама, захтијевали од њих да учине све могуће напоре да нападм одређене границе, обављајући вавреда вавреда, — рекао је Нелсон објавио. Биле објавио за радничко-војнеке систем спомињања у дневној запознати, аналоган ономе који је одређен за борбе.

Радован Павићевић, наредник-водник, Бјелопаланци; Четири сина судије Минића, Колашици; Ђерко Сасоја Богвића, из Загара; Воја Минић, трговац, из Дам. Града; Мируна, ћерка Матјаша Јовановића, Косови Југ; Два брата Рашиновић, Милован и Војин са сестром; — Настаће се —

Штампарија „Обод“ — Цетиње